

Kutseksam 2021

Angela Rebas

Külli Post

Triin Liin

Taotlemise tingimused

- ▶ Kutse karjäärispetsialist, tase 6

- 1) kõrgharidus,
- 2) läbitud karjäärispetsialisti kompetentsidega seotud koolitus(ed),
- 3) töökogemus karjäärinõustamise või karjääriinfo vahendamise alal.

- ▶ Kutse karjäärispetsialist, tase 7

- 1) kõrgharidus,
- 2) läbitud karjäärispetsialisti kompetentsidega seotud koolitus(ed),
- 3) töökogemus karjäärinõustamise või karjääriinfo vahendamise alal,
- 4) töökogemus ja isiklik panus valdkonna teenuste ja metoodika arendamises siseriiklikul või rahvusvahelisel tasandil,
- 5) teiste karjääriteenuste pakkujate juhendamise ja koolitamise kogemus.

Koolitustest

- ▶ Viimase 5 a koolitused, kõik tõendatud tunnistuste/tõendite koopiatega
- ▶ Ainult need, mis on väga konkreetselt seotud karjäärinõustamise või karjääriinfoga
- ▶ Asutusesiseseid koolitusi saab tõendada ka organisatsioon ühise nimekirjana.
- ▶ Koolitus(seminar, info- või õppepäev) iseenesest ei tõenda pädevust

Millised koolitused on olulised?

- ▶ 1) kõik karjäärispetsialistid - karjääriteenuste põhialused
(karjääriplaneerimine ja seda toetavad teenused; haridus- ja töömaailma tendentsid, psühholoogia põhialused).
- ▶ 2) lisaks karjäärinõustajad: karjäärinõustamise põhimõtted, individuaalse- ja grupinõustamise protsessid, nõustaja eneseareng, nõustamisteooriad.
- ▶ 3) lisaks karjääriinfo spetsialistid: infovajaduse selgitamine, infootsingu meetodid, allikate haldamine, teavitusmaterjalide koostamise alused, infoürituste korraldamise alused, turundus ja reklaam, uuringute metoodika.

Kutsestandardid, sh. hindamisstandard hoolega läbi lugeda *enne* taotlema hakkamist, et analüüsida, millist kutsetaset üldse võiks taotleda Neid loetakse pealiskaudselt või ei loeta üldse!

Enne eksamit võiks veel vaadata:

- ▶ Karjäärinõustamise ja -info **teooria**, väljapaistvamate teoreetikute nimed
- ▶ **Paradigmad** (konstruktivistlik, humanistlik, matching)
- ▶ **Infokanalid**
- ▶ **Isikliku võrgustiku tekitamine**, st - vajadusel tean, kelle juurde on kiiresti võimalik edasi suunata, (nt psühholoogi) telefoninumber vm kontakt.

Arengumapp

- ▶ 1) vormikohane avaldus
- ▶ 2) koopia isikut tõendavast dokumendist (pass või ID kaart)
- ▶ 3) haridust tõendava dokumendi koopia(d)
- ▶ 4) taastõendamise korral varem omistatud kutsekvalifikatsiooni tõendava dokumendi koopia
- ▶ 5) karjäärispetsialisti kompetentsidega seotud koolituste läbimist tõendava(te) dokumendi(dokumentide) koopia(d)
- ▶ 6) vormikohane tööalase tegevuse kirjeldus
- ▶ 7) kirjalik eneseanalüüs, nii tase 6 kui ka tase 7 taotlejad
- ▶ 9) maksekorraldus või muu kinnitus kutse andmisega seotud kulude tasumise kohta.

Kutse taotlemise maksumus

- ▶ esmataotlejatele 225.-
- ▶ taastõendajatele 150.-

- ▶ a/a: EE432200221021631732; selgitusse *nimi ja „kutseeksami tasu“*

NB! Kui dokumendid on edastatud, siis loetakse hindamisprotsess alustatuks ja eksamile ilmumata jätmise või ebaõnnestumise korral raha ei tagastata! Ka ei tagastata esitatud dokumente (arengumappi).

Arengumapp edastada Moodle keskkonda hiljemalt 19.september kl 23.59

Eelnevalt saab registreeruda Moodle kasutajaks (ei kohusta dokumente esitama)

► digitaalselt üles laadida:

- 1) Avaldus
- 2) CV
- 3) Eneseanalüüs, tase 6 ja 7
- 4) Tunnistuste jm dokumentide koopiad

Dokumendid peavad olema digitaalselt allkirjastatud ümbrikus.

Moodle kasutusjuhend: <https://sisu.ut.ee/juhendid/moodle>

Kui tekib küsimusi dokumentide üleslaadimisel ja kasutusjuhendist abi ei leia, siis saab kirjutada triin.liin@ut.ee

Eksamiapsud I

▶ **CVd ei vasta nõuetele.** *See on meie töös vajalik baasoskus!*

↻ vormistus;

↻ töökogemuse kirjeldamisel on puudu karjäärivaldkonnaga seonduv, nt. töökohustuste hulka kuulus ...

↻ haridus ebaselgelt kirjeldatud, nt. „rakenduslik kõrgharidus, õpetajakutse“ - tegelikult läbinud psühholoogiaõpetaja täiendkoolituse, kutset ei ole;

↻ millal kirjutame, et magistrikraad olemas, millal - **võrdsustatud** magistrikraadiga;

<https://www.riigiteataja.ee/akt/909041>

Eesti Vabariigi kvalifikatsioonide ja enne 20. augustit 1991. a antud endise NSV Liidu kvalifikatsioonide vastavus.

Seletuskirjas ka vastavuse tabel.

Eksamiapsud II

- ▶ Meetodite tundmine ja *põhjendatud* kasutamine (vestlus, mõttekaart, storytelling, sotsiomeetria, metafoorid, visualiseerimine, probleemilahendus, testid/töölehed/küsimustikud, aktiivne kuulamine/peegeldamine jne);
- ▶ Hea üksikute meetodite tundmine, samas ei oma ülevaadet, milline on nõustamise **protsess tervikuna**. *Meetod annab võtme, aga mis edasi...?*
- ▶ Ebavajalike meetodite kasutamine, nt. õppimisvõimaluste kaardistamine, aga seda sellel nõustamisel ei vajata...
- ▶ Protsessi *planeerimine*;
- ▶ Nõustamisprotsessi järgimine, sh. tagasiside andmine ka vaheetappides;
- ▶ Ei nähta *põlvkondade erisusi* nõustamisprotsessis;
- ▶ *Eeldamine*, nt - klient oskab iseenesest mõistetavalt arvutit kasutada jms;
- ▶ Kliendi infootsioskuste väljaselgitamine;
- ▶ Jäik *oma* meetodiga survestamine;
- ▶ Puuduvad või vähesed oskused ja kokkupuude erinevate nõustatavatega.

Eelmiste kutseksamite tagasisidest

Mis oli protsessis kõige keerulisem osa?

- ▶ *Kas just keerukam, aga aeganõudvam osa oli arengumapis eneseanalüüs.*
- ▶ *Koolituste ja tõendite kokkupanek. Kui varasemalt kutse taotlemise peale ei mõtle, on koolituste meenutamine ja tõendite otsimine väga aeganõudev töö.*
- ▶ *Eksamil kujutletava kliendiga nõustamise ülesehitus.*
- ▶ *Veidi keeruline, kuid see eest huvitav ja vajalik, oli karjääriteooriate sidumine igapäevase nõustamispraktikaga. Minu jaoks kujunes keerulisemaks vähene kogemus just täiskasvanute nõustamisel.*
- ▶ *Kõige keerulisem vast ongi protsessi selgeks tegemine. Samas kui see on selgeks tehtud siis jääb üle vaid selle järgi tegutsemine.*

Kui kaua läks aega arengumapi jaoks vajalike dokumentide vormistamiseks?

- ▶ *Kuna osa dokumente tuli küsida mujalt ja infot oli vaja kirja panna palju, siis alustasin põhjalike ettevalmistustega umbes paar kuud enne kutseeksami dokumentide esitamise tähtaega.*
- ▶ *Kokku kulus kuni 5 tööpäeva.*
- ▶ *Ma vormistasin oma mapi väga hoolikalt ehk siis viskasin viimasel hetkel sealt välja kõik selle, mis läks kaugemale kui küsitud aastad. Minu mapi puhul mainiti eksamil ära, et väga lakooniline mapp on. Kas oleksin pidanud rohkem välja tooma oma kogemust?*

Esmataotlejad ja taastõendajad

- ▶ Arengumappi täies mahus nõutakse kõigilt
- ▶ Vestlusele (suulisele eksamile) kutsutakse kõik esmataotlejad ja vajadusel ka taastõendajad.

Kutse andmise ajakava 2021.a

- ▶ Infoseminar kutse taotlejatele **25. august veebis.**
- ▶ Dokumentide esitamiseks Moodlesse eelregistreerumine **18. - 31. august**
- ▶ Dokumentide digitaalse esitamise tähtaeg Moodles **19. september kell 23.59**

Dokumentide tehnilise kontrolli teostab tehniline sekretär, teatab taotlejatele dokumentide saabumisest ja täiendamise vajadusest.

- ▶ Peale taotlejate avalduste laekumist tehakse eksaminimekiri ja teatatakse osalejale eksami kuupäev ja kellaeg.
- ▶ Kutseksam toimub **9., 10. ja 11. novembril veebi teel.**

Veel...

- ▶ Kutse- ja hindamiskomisjonide liikmed ei anna enne dokumentide esitamise tähtaega taotlusdokumentidele hinnanguid.
- ▶ Oma vastavuse kutsetasemele otsustab taotleja ise. Taotlemise protsessi käigus otsustab kutsekomisjon, kas vajalikud kompetentsid ja pädevused vastavad soovitud tasemele.

Kasulikku lugemist (vt. ka KNÜ kodulehelt otselinke):

- ▶ Karjäärinõustamine. Nõustaja käsiraamat. Koostajad: P.Jamnes, M. Väli, Tallinn 2009
- ▶ Sotsiodünaamiline nõustamine. Abiks praktikule. R. Vance Peavy, Tallinn 2002
- ▶ Aktiivne kaasamine. Karjäärinõustamine: olemine ja tegemine. Norman E. Amundsen, Tallinn 2010
- ▶ Karjäärinõustamise eetikakoodeks.
- ▶ Karjääriinfo teejuht, Eensalu, K., Raudsaar, K., Traumann, T., Verpson, A-L, 2008
- ▶ Karjääriinfo vahendamise käsiraamat, James P. Sampson, 2010
- ▶ Karjääriinfo vahendamise mudel ja selle rakendamise protsess, Szymanel, A., Verpson, A-L, 2014

<https://docplayer.net/34500071-Karjaariinfo-vahendamise-mudel-ja-selle-rakendamise-protsess.html>

- ▶ Inglise keeles:
- ▶ 1993 Mark L. Savickas „Career counseling in the postmodern era“
- ▶ 1996 Vance R. Peavy „New look in counselling“
- ▶ 1997 Vance R. Peavy „Sociodynamic counselling“ (Sotsiodünaamiline nõustamine. 2002)
- ▶ 2003 Norman E. Amundsen „Active Engagement: Enhancing the Career Counselling Protsess“
- ▶ 2006 Miller, H. Judi „Solution-focused thinking in career counselling“.

Eksamiülesanne

- ▶ Hetkeolukorra mõtestamine
- ▶ Põhiprobleemi sõnastamine
- ▶ Välistada „ballastinfo“
- ▶ Panna kirja esimesed sammud, mis aitavad probleemi lahendada
- ▶ Pikk karjääriplaan - eesmärk ja milliseid samme selle täitmiseks võiks astuda
- ▶ Viimases etapis keskenduda ainult juhtumi kirjelduse all olevatele küsimustele.

- ▶ Eksamil ei ole vaja juhtumit kirjeldada, alustada kohe küsimustele vastamisest.

